

Notat: Input til den igangværende vedtagelse L 5 Gødskningsloven

Dato: 18. august 2026

Dette notat belyser, hvordan lovforslag L 5 fuldbyrder en årelang dansk tradition for overimplementering og fejltolkning af EU's Vandramme- og Nitratudirektiv, og flytter ansvaret fra Folketinget til embedsværket via bemyndigelser.

Men først et par kommentarer til det forkætrede nitratkvælstof. En af de vigtigste byggesten i et sundt økosystem.

En aldrig verificeret hypotese

I [1982 opstod hypotesen](#)¹, at landbrugets stigende brug af handelsgødning var årsag til iltsvind og fiskedød. Hypotesen blev forstærket i 1986, da de ikoniske døde hummere blev landet på kajen i Gilleleje havn med DN's mellemkomst. DR bidrog dengang til og helt frem til i dag, 40 år efter, at holde liv i hypotesen, selvom den aldrig er blevet videnskabeligt verificeret, hvilket er en dødssynd.

En uigennemskuelig modelverden

At lovgive på et uverificeret grundlag strider mod fundamentale videnskabelige principper. Vi ville som samfund aldrig godkende human medicin eller pesticider udelukkende baseret på laboratorieforsøg og teorier. Alligevel har vi i fire årtier reguleret et helt erhverv ud fra en uafklaret hypotese. Det har skabt en uigennemskuelig modelverden, hvor den reelle gennemsigthed for længst er forsvundet.

Virkeligheden i fjordene modbeviser hypotesen

Hvis vi flytter blikket fra førstegangsbehandlingen af L 5 den 13. august i Folketinget ud til den virkelige natur, krakelerer de skrivebordsmodeller, som L 5 bygger på. Vi ser i dag en slående forskel på de fjorde, der skånes for spildevandsudledninger fra større bysamfund, og som primært modtager vand fra intensivt dyrkede marker:

[Avnø Fjord](#)² på Sydsjælland og [Halkær Bredning](#)³ i Limfjorden er glimrende eksempler. Begge områder har en god økologisk tilstand med masser af fiskeyngel, ålegræs og klart vand.

Det mest tankevækkende er, at der til Avnø Fjord udledes [hele tre gange mere kvælstof](#)⁴ end til den hårdt plagede Vejle Fjord.

Hvorfor overlever Avnø Fjord i bedste velgående, mens Vejle Fjord kolliderer? Svaret skal findes i byernes spildevand, overløb, klapning og historiske miljøsynder - parametre, som de officielle miljømodeller behændigt underprioriterer for i stedet at placere hele skylden hos landmanden.

Hvor meget styrer forskningsmillionerne

Det videnskabelige grundlag bag L 5 er i dag overladt til et lukket kredsløb af universiteter, styrelser og ministerier. Det rejser et alvorligt spørgsmål om armslængdeprincippet.

¹ <https://uretten.dk/wp-content/uploads/2020/11/Marin-eutrofiering-Gunni-Aertebjerg-fra-1960-til-2018.pdf>

² <https://www.dn.dk/nyheder/alle-danske-fjorde-har-det-skidt-undtagen-en/>

³ <https://www.tv2nord.dk/nordjylland/ser-klart-vand-i-limfjorden-efter-iltsvind-og-fedtemog-27c29>

⁴ <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Maalinger-af-N-og-P-fra-Vejle-og-Avnoe-fjord-fra-1990-2018.pdf>

Det kan ikke udelukkes, at forskningsinstitutionerne skeler til de politiske strømninger og interesser, der styrer de vitale forskningsbevillinger.

En ting er imidlertid den interne danske faglighed bag L 5. Noget helt andet er de juridiske rammer og forpligtelser, som EU-direktiverne reelt pålægger medlemsstaterne.

Det vil undertegnede i det følgende redegøre for.

1. Den konkrete bestemmelse i L 5, som strider mod EU-retten

Bestemmelse: Lovforslagets generelle opbygning, bl.a. § 52, samt de indbyggede bemyndigelser til ministeren (teksten "Ministeren for natur og dyrevelfærd kan fastsætte" optræder 62 gange på de første 11 sider).

Konflikt: L 5 baserer reguleringen på totale mængder (tons kvælstof/Total-N) beregnet via matematiske computermodeller frem for faktiske målinger af koncentrationer (mg/l). Dette udgør en kollektiv afstraffelse, som sætter EU's bærende "forureneren betaler"-princip og proportionalitetsprincippet ud af kraft, da man ikke regulerer ud fra den reelle forurening ved kilden.

2. Præcise artikler og bilag i EU-direktiverne, der implementeres forkert

- **Vandrammedirektivet (VRD) – Artikel 4 og Bilag V:**
 - *Fejlen:* Myndighederne vender direktivet på hovedet. VRD foreskriver, at miljøtilstanden fastlægges via *overvågning (målinger)*.
 - *Modeller vs. Virkelighed:* **Modeller er efter EU-retten kun administrative hjælpeværktøjer. De må aldrig erstatte empiriske observationer, og fysiske målinger i virkeligheden har altid forrang.** Når de danske myndigheder bruger teoretiske computermodeller for Total-N til at diktere indsatsbehovet, og fuldstændig ignorerer, at de faktiske målinger viser renere vand, bryder de med direktivets struktur.
 - *Kvælstof-myten:* Ingen steder i VRD eller Nitratdirektivet står der noget om totale mængder næringsstoffer (kvælstof) angivet i ton. "Forurener betaler"-princippet sættes reelt ud af kraft, når styringsværktøjet gøres til teoretiske totalmængder i stedet for faktiske målinger ved kilden. [2, 3, 4]
- **Nitratdirektivet – Artikel 4 & 5 samt Bilag II:**
 - *Fejlen:* Direktivet har specifikt til formål at mindske forurening med *nitrat* fra landbruget (grænseværdi 50 mg nitrat/l, svarende til 11,3 mg nitrat-N/l). Danmark måler og styrer i stedet efter *Total-N* i vandområdeplanerne.
 - *Konsekvens:* Total-N inkluderer organisk kvælstof, spildevand, overløb fra kloakker og alger. Landbruget tvinges dermed til at under-optimere og kompensere for andre samfundssektors udledninger.
 - *Overvågning:* Ifølge Artikel 5, stk. 6, skal medlemsstater, der erklærer hele landet sårbart, overvåge nitratindholdet på udvalgte målesteder for at fastslå den reelle landbrugsforurening. Danmark ignorerer egne målinger (som i [NOVANA](https://uretten.dk/wp-content/uploads/Naar-embedsmaend-fastlaegger-miljoereglerne-2026-01-30.pdf)⁵ viser

⁵ <https://uretten.dk/wp-content/uploads/Naar-embedsmaend-fastlaegger-miljoereglerne-2026-01-30.pdf> - se side 72 nederst

2,2–2,6 mg nitrat-N/l – altså 4 gange renere end drikkevandskravet) og regulerer i stedet efter modeller, der overvurderer udledningen med 3-4 gange. [4]

3. Eventuel praksis fra EU-Domstolen, der understøtter fortolkningen

Forvaltningspraksis, hvor teoretiske computermodeller ophøjes til lov og trumfer virkelighedens målinger, strider mod EU-Domstolens faste retspraksis:

- **Sag C-461/13 (Weser-dommen):** EU-Domstolen slog fast, at medlemsstaterne er forpligtet til at vurdere den specifikke økologiske tilstand ud fra konkrete kvalitetselementer på det enkelte sted. En generel, kollektiv reduktion baseret på teoretiske total-tons (som i L 5) opfylder ikke kravet om en differentieret vurdering baseret på de biologiske parametre i direktivets Bilag V. [2, 3, 4]
- **Sag C-127/02 (Waddenzee-dommen):** Slog fast, at enhver miljøvurdering og dertilhørende indsatser skal ske på baggrund af *det bedste tilgængelige videnskabelige grundlag*. Når fysiske målinger i virkeligheden konsekvent viser værdier langt under forureningsgrænsen (2,2-2,6 mg nitrat-N/l jf. NOVANA), udgør det en direkte overtrædelse af proportionalitetsprincippet at regulere ud fra en computerskabt model, der skyder 3-4 gange ved siden af. Fysiske observationer har altid forrang frem for administrative hjælpeværktøjer. [4]

Miljø- og Fødevarerklagenævnets faste praksis (Danske domstole/klageinstanser):

- Nævnet har i en lang række principielle sager (bl.a. om udlednings- og miljøtilladelser) statueret et **klart krav om aktualitet og konkretisering**. Nævnet ophæver og hjemviser konsekvent myndighedernes afgørelser, hvis de udelukkende er baseret på generelle modelberegninger, standardiserede skabeloner eller historiske data, hvor der reelt var mulighed for at foretage konkrete, fysiske målinger på stedet.
 - Nævnets praksis fastslår, at hvis en borger eller landmand kan fremlægge konkrete, stedspecifikke målinger, der modsiger myndighedernes teoretiske modeller, så har myndigheden **pligt til at inddrage virkelighedens data**. L 5 forsøger reelt at lovgive sig ud af denne klagenævnsspraksis ved at ophøje computermodellerede totalmængder til uafviselige sandheder, hvilket kortslutter landmændenes retssikkerhed.
 - **Litteratur/Forvaltningsskik:** I bogen *"Når embedsmænd lovgiver"* (Jørgen Grønnegård Christensen m.fl.) dokumenteres det, hvordan Folketinget reelt fralægger sig ansvaret ved at vedtage overordnede rammelove (som L 5) og udstyre embedsværket med massive bemyndigelser til at udstede straffelagte bekendtgørelser.
-

4. Konkrete spørgsmål og ændringsforslag, som bør rejses ved L 5-behandlingen

Konkrete spørgsmål til ministeren:

1. "NOVANA-tallene viser, at vandet, der udledes fra det åbne land, i gennemsnit har en nitratkoncentration, der er mindst 4 gange renere end kravet til rent drikkevand (2,2-2,6 mg nitrat-N/l mod drikkevandskravet på 11,3 mg/l). Hvordan vil ministeren rent naturvidenskabeligt forklare, at vand, der er renere end drikkevand, forringer den økologiske tilstand i vores fjorde?"
2. "Hvorfor vælger regeringen i L 5 at fastholde 'Total-N' (total-kvælstof) som styringsværktøj for landbruget, når Nitratdirektivet specifikt efterspørger regulering af 'Nitrat-N', og derved tvinger landmændene til at betale for spildevands- og kloakoverløb?"
3. "Vil ministeren bekræfte, at det følger af EU's retspraksis – herunder principperne i Sag C-127/02 og Sag C-461/13 – at matematiske modeller kun er administrative hjælpeværktøjer, og at de aldrig må trumfe empiriske observationer? Hvis ja, hvorfor lader L 5 så teoretiske modeller overrule fysiske målinger?"
4. "L 5 indeholder på de første 11 sider hele 62 bemyndigelser til, at ministeren kan fastsætte straffelagte regler. Anerkender ministeren, at Folketinget hermed underskriver en blankocheck til embedsværket, [hvilket reelt kortslutter den demokratiske kontrol](#)⁶ med landbrugsreguleringen?" [2, 3, 4]

Forslag til ændringsforslag:

- **Ændringsforslag 1 (Måling frem for modeller):** Al regulering, restriktioner og straffebestemmelser i medfør af denne lov skal baseres på faktiske, dokumenterede målinger af nitratkoncentrationer (mg/l) ved kilden, jf. EU's "forureneren betaler"-princip, og må ikke baseres på teoretiske computermodeller for Total-N.
- **Ændringsforslag 2 (Frivillighed i god landmandskab):** Bestemmelser om efterafgrøder og rigide markregnskaber ændres i overensstemmelse med Nitratdirektivets artikel 4 (og Bilag II), således at kodeks for godt landmandskab baseres på rådgivning, vejledning og frivillighed frem for straffelagte bekendtgørelser, da biokemiske processer og vejrforhold ikke kan detailstyres ved lov.

[1] <https://libguides.bournemouth.ac.uk>

[2] <https://jurainfo.dk>

[3] <https://cms.law>

[4] <https://www.ft.dk>

⁶ <https://uretten.dk/wp-content/uploads/Naar-embedsmaend-fastlaegger-miljoereglerne-2026-01-30.pdf>

Henvendelse vedrørende L 5 – Lov om bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser m.v. i land- og skovbruget

Vordingborg den 19. august 2026

Vi anmoder ministeren om svar på følgende 6 spørgsmål

1. Hjemmelsgrundlaget i EU-retten for anvendelsen af kvælstofbelastning (tons/år) som styringsparameter bedes oplyst
2. Belastning af kvælstof fastsættes via modeller, hvordan kan det være forenelig med bilag V's struktur og krav til konkrete målinger af koncentrationer forud for indsatsplaner/arealomlægninger
3. [NOVANA-tallene](#)¹ viser, at vandet, der udledes fra det åbne land, i gennemsnit har en nitratkoncentration, der er mindst 4 gange renere end kravet til rent drikkevand (2,2-2,6 mg nitrat-N/l mod drikkevandskravet på 11,3 mg/l). Hvordan vil ministeren rent naturvidenskabeligt forklare, at vand, der er renere end drikkevand, forringer den økologiske tilstand i vores fjorde?"
4. Vil ministeren bekræfte, at det følger af EU's retspraksis at matematiske modeller kun er administrative hjælpeværktøjer, og at de aldrig må trumfe empiriske observationer? Hvis ja, hvorfor lader L 5 så teoretiske modeller overrulle fysiske målinger?
5. Hvordan proportionalitetsprincippet er iagttaget i den kollektive regulering
6. Hvordan forurener betaler-princippet konkret understøttes i forslag L 5.

Motivation for ovenstående 6 spørgsmål

For at sikre, at det retlige grundlag er i overensstemmelse med EU-retten anmoder Fair Spildevand hermed om en juridisk afklaring af hjemmelsgrundlaget for den anvendte reguleringsmodel i implementeringen af trepartsaftalen og forslag til L 5, Gødskningsloven,

¹

<https://uretten.dk/wp-content/uploads/Naar-embedsmaend-fastlaegger-miljoereglerne-2026-01-30.pdf> - se side 72 nederst

herunder særligt anvendelsen af kvælstofbelastning opgjort i totale mængder (tons/år) som styringsparameter.

Problemstilling

Den gældende reguleringsmodel baserer sig på et kvælstofindsatsbehov opgjort som reduktion i total kvælstofbelastning til kystvande (tons/år) på oplandsniveau, hvor areal omlægning udgør det primære virkemiddel.

Det fremgår samtidig af politiske aftaler, at denne tilgang anses som central for opfyldelsen af Danmarks forpligtelser efter EU's vandrammedirektiv.

EU-retligt udgangspunkt

Efter vandrammedirektivet skal miljøtilstanden for overfladevande fastlægges i overensstemmelse med bilag V, hvorefter vurderingen af økologisk tilstand bl.a. baseres på fysisk-kemiske kvalitetselementer, herunder næringsstofkoncentrationer.

Tilsvarende følger det af Nitratdirektivet, at medlemsstaterne skal overvåge og rapportere nitratkoncentrationer i vandmiljøet.

På denne baggrund lægges til grund, at direktiverne opererer med miljømål baseret på koncentrationer og målte tilstande i vandmiljøet.

Retlig problemstilling: Manglende sammenhæng mellem mål og virkemidler Det er Fair Spildevands opfattelse, at der ikke umiddelbart kan udledes hjemmel i direktiverne til at anvende kvælstofbelastning opgjort i tons/år som primært styringsparameter, hvis dette ikke dokumenteret afspejler den faktiske miljøtilstand målt ved koncentrationer.

Det bemærkes i den forbindelse:

- at indsatsprogrammer efter direktivet skal understøtte opnåelsen af god økologisk tilstand,
- at denne tilstand defineres ved målte kvalitetselementer,
- og at belastningsbaserede modeller alene kan anses som et indirekte planlægningsværktøj.

Der opstår således et retligt spørgsmål om, hvorvidt den danske reguleringsmodel i tilstrækkelig grad sikrer den nødvendige kobling mellem indsats og faktisk miljøtilstand.

Tilsidesættelse af direktivernes systematik

Vandrammedirektivet er struktureret således, at:

1. Miljøtilstanden fastlægges på baggrund af overvågning (målinger)
2. Belastninger identificeres
3. Indsatsprogrammer målrettes for at opnå god tilstand

Den danske model synes i praksis at anvende en omvendt tilgang, hvor:

- belastning fastsættes via modeller,

- deraf afledes indsatsbehov,
- og forventet tilstand udledes indirekte.

Dette rejser spørgsmål om, hvorvidt direktivets systematik og krav til evidensbaseret tilstandsvurdering reelt er iagttaget.

Sammenlignelighed og ensartet gennemførelse

Det bemærkes, at anvendelsen af belastningsbaserede styringsmål i den foreliggende form ikke synes udbredt i andre medlemsstater.

[COWI rapporten konkluderer om nabotjek fra 2018²:](#)

I forhold til specifikke målsætninger og fastsættelse af reduktionsbehov vedrørende næringsstofbidrag til kystvande, anvender alle de undersøgte lande, undtaget Danmark, koncentrationer af fosfor og kvælstof frem for belastningstal i tons pr. vandområde i deres vandplaner.

Dette rejser spørgsmål om, hvorvidt den danske tilgang er forenelig med kravet om ensartet og sammenlignelig gennemførelse af direktiverne.

Proportionalitet og målretning

Efter EU-retlige principper skal foranstaltninger være proportionale og målrettede.

Den kollektive regulering på oplandsniveau indebærer, at indsatser pålægges bredt, uden nødvendigvis at være direkte knyttet til identificerede forureningskilder eller konkrete overskridelser af miljømål.

Dette rejser spørgsmål om:

- hvorvidt indsatsen er tilstrækkeligt målrettet,
- og om mindre indgribende, mere lokalt differentierede tiltag kunne opnå samme miljøeffekt.

Forurener betaler-princippet

Det følger af vandrammedirektivets grundlæggende principper, at forurening så vidt muligt skal bekæmpes ved kilden.

En regulering baseret på samlede belastninger på oplandsniveau vanskeliggør identifikation af konkrete forureningskilder og kan dermed svække anvendelsen af dette princip i praksis.

Med venlig hilsen

Fair Spildevand

v/Jørn Rasmussen

Pilealle 5

4760 Vordingborg

tlf. 2279 7113

kontakt@fairspildevand.dk

² <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Nabotjek-af-vandrammedirektiv-COWI-side-142-143.pdf>

Ministeriet for
Natur og Dyrevelfærd

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2026-3472
Den 21. august 2026

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 46 (L 5), som Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg har stillet til ministeren for natur og dyrevelfærd den 19. august 2026. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Miljø- og Fødevareudvalget.

Spørgsmål nr. 46 (L 5) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

”Vil ministeren kommentere henvendelserne fra Fair Spildevand, jf. L 5 - bilag 6?”

Svar

Fair Spildevand stiller spørgsmål ved det faglige grundlag, som ligger til grund for Den Grønne Trepert, og som er politisk udmøntet ved Aftale om Implementering af et Grønt Danmark (2024) og efterfølgende delaftaler. Det faglige grundlag blev evalueret med Second Opinion (2024) af både danske og internationale eksperter, som fandt, at grundlaget for den danske kvælstofindsats er robust og velegnet til at fastlægge en kvælstofindsats.

Christian Rabjerg Madsen /

Kristian Hovgaard Juul-Larsen

Aftaleparterne bag Second Opinion - ført bag lyset af Miljøministeriet

Den 23. august 2026

Replik til J.nr. 2026-3472 af 21. august 2026

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd undlader at forholde sig til de konkrete stillede spørgsmål, og helt centralt, de juridiske konflikter med Vandrammedirektivet som er i lovforslag L 5, alene med henvisning til: *"Det faglige grundlag blev evalueret med Second Opinion (2024) af både danske og internationale eksperter, som fandt, at grundlaget for den danske kvælstofindsats er robust og velegnet til at fastlægge en kvælstofindsats"*.

Derfor finder Fair Spildevand det påkrævet at komme med en replik.

Det gik allerede galt i fase 1 her skete der en central ændring af [opgavebeskrivelsen](#)¹, hvilket fik afgørende betydning for de udenlandske forskeres evaluering (Second Opinion):

- **Fra evaluering til en forudsætning om reduktion:** Den oprindelige opgave lagde op til en uvildig evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen. Opgaven skulle have fokus på selve grundlaget uden på forhånd at tage stilling til, om indsatsen skulle øges eller reduceres.
- **Ændringen:** Opgaven blev i stedet omformuleret til at handle om "det beregnede behov for reduktion af kvælstof" (*the calculated need for reduction of nitrogen*).
- **Konsekvensen:** Hermed blev det på forhånd lagt til grund som en bunden forudsætning, at Danmark har et reelt behov for at reducere udledningen af kvælstof.
- **Indsnævret juridisk råderum:** Opgavebeskrivelsen fra ministeriets task-force indsnævrede desuden det juridiske fokus markant til kun at omhandle minimumskrav og fristforlængelser (Vandrammedirektivets artikel 4.4 og 4.5). Det betød, at forskerne ikke foretog en fuldgyltig eller tilbundsående vurdering af hele direktivet eller dets samlede implementering i Danmark.

Samlede afsluttende bemærkninger på 3 sider ses fra side 22 her: [Second Opinion en proces der kørte af sporet - derfor dumpet](#).²

Fair Spildevand
v/Jørn Rasmussen

¹

<https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Fra-aftale-om-groen-vaekst-og-kommissorium.-Kritisabel-oversaettelse.pdf>

² <https://mgtp.dk/Media/638748640430427944/skriftlige-indlaeg-fra-foelgegruppe-til-udkast-til-second-opinion.pdf>

Ministeriet for
Natur og Dyrevelfærd

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2026-3472
Den 25. august 2026

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 51 (L 5), som Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg har stillet til ministeren for natur og dyrevelfærd den 24. august 2026. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Miljø- og Fødevareudvalget.

Spørgsmål nr. 51 (L 5) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

”Vil ministeren kommentere Henvendelsen af 24/8-26 fra Fair Spildevand, jf. L 5- bilag 7”

Svar

I henvendelsen kritiserer Fair Spildevand, at forskerne bag den uafhængige vurdering af det faglige grundlag for Danmarks kvælstofmodeller og vandmiljø, den såkaldte Second Opinion, ”ikke foretog en fulgyldig eller tilbundsående vurdering af hele direktivet eller dets samlede implementering i Danmark.”

I Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021 fremgår afgrænsningen af Second Opinion:

”Aftaleparterne er enige om, at der skal gennemføres en evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen (”second opinion”), bl.a. under inddragelse af internationale forskere. En second opinion vil omfatte en evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen mhp. at afdække, om der er foretaget antagelser, forudsætninger eller valg, som vil kunne lede til en justeret opgørelse af et resterende kvælstofindsatsbehov inden for de juridiske og naturvidenskabelige rammer for vandrammedirektivet”.

Det har således aldrig været det politiske opdrag, at der i forbindelse med Second Opinion skulle ske en evaluering af hele implementeringen af vandrammedirektivet.

Christian Rabjerg Madsen /

Kristian Hovgaard Juul-Larsen

Embedsværket skaber konflikt mellem land og by - Fair Spildevand prøver at stoppe ulykkerne så land og by bedre kan forenes på en konstruktiv måde.

Vedrørende L 5 – Lov om bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser m.v. i land- og skovbruget

Den 26. august 2026

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd svarer den 25. august med J.nr. 2026-3472

“I Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021 fremgår afgrænsningen af Second Opinion:

“Aftaleparterne er enige om, at der skal gennemføres en evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen ("second opinion"), bl.a. under inddragelse af internationale forskere. En second opinion vil omfatte en evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen mhp. at afdække, om der er foretaget antagelser, forudsætninger eller valg, som vil kunne lede til en justeret opgørelse af et resterende kvælstofindsatsbehov inden for de juridiske og naturvidenskabelige rammer for vandrammedirektivet".

Det har således aldrig været det politiske opdrag, at der i forbindelse med Second Opinion skulle ske en evaluering af hele implementeringen af vandrammedirektivet.“

Duplik hertil fra Fair Spildevand:

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd anfører, at det politiske opdrag for "Second Opinion" ikke omfattede en evaluering af hele implementeringen af vandrammedirektivet (VRD). Omvendt var der i den politiske aftale af 4. oktober 2021 intet belæg for at fastlåse evalueringen til en snæver forudsætning om, at kvælstofbelastningen absolut skulle reduceres.

Det oprindelige politiske mandat efterspurgte en uvildig afdækning af mulighederne for at *justere* indsatsbehovet inden for direktivets juridiske og naturvidenskabelige rammer. Ved administrativt at ændre dette mandat til udelukkende at omhandle et "skønnet behov for reduktion", har myndighederne på forhånd defineret kvælstof som den eneste afgørende faktor. Dette strider mod aftaleparternes ønske om en åben, faglig evaluering.

Vandrammedirektivet i sig selv dømmes ikke kvælstof som skadeligt. Direktivets bilag V foreskriver, at de fysisk-kemiske kvalitetselementer – herunder næringsstoffer som kvælstof og fosfor – skal måles i relation til at opnå god økologisk tilstand.

Når skrivebordsmodellerne holdes op mod virkeligheden, krakelerer det nuværende modelregime:

- **Høj vandkvalitet i det åbne land:** De seneste tal fra NOVANA viser, at det vand, der udledes fra det åbne land, i gennemsnit har en nitratkoncentration på [2,2-2,6 mg nitrat-N/l](#)¹. Det er fire gange renere end det gældende danske krav til rent drikkevand (11,3 mg/l). Vandet fra drænrør i det åbne land kan reelt drikkes overalt i Danmark.
- **Virkeligheden i fjordene:** Der ses en slående forskel på de fjorde, der skånes for bymæssigt spildevand, men modtager vand fra intensivt dyrkede marker. Både [Avnø Fjord](#)² på Sydsjælland og [Halkær Bredning](#)³ i Limfjorden er i god økologisk tilstand med klart vand. Det er særligt tankevækkende, at der til Avnø Fjord – som har et rigt fiskeliv og udbredt ålegræs – udledes [tre gange mere kvælstof](#)⁴ end til den hårdt plagede Vejle Fjord.

Disse eksempler bekræfter, at de anvendte skrivebordsmodeller fejler i mødet med virkeligheden. Hvis man følger VRD stringent, flyttes fokus væk fra den fejltagtige antagelse, at nitratkvælstof altid er problemet.

Fair Spildevand advarede tidligt mod denne ensidige fokusering på kvælstof.

Vi forsøgte faktisk at få konstruktive argumenter ind i evalueringen fra start med [Kvælstof - mere ven end fjende](#)⁵

Desværre blev ønsket om en uvildig evaluering kompromitteret, da Miljøministeriet valgte at indgå kontrakt med den samme hollandske forsker (Peter Herman med speciale i modellering), som også var formand for "second opinion" i 2017. Resultatet blev, at nye faglige indfaldsvinkler blev udelukket, og "Second Opinion" endte som en række kosmetiske justeringer af det eksisterende regime.

Dette fastlåste modelregime, hvor kvælstof gøres til den universelle skurk på et spinkelt videnskabeligt grundlag, skaber en unødigt og ødelæggende splid mellem land og by.

¹ https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_600-699/SR681.pdf, side 72

² <https://www.dn.dk/nyheder/alle-danske-fjorde-har-det-skidt-undtagen-en/>

³ <https://www.tv2nord.dk/nordjylland/ser-klart-vand-i-limfjorden-efter-iltsvind-og-fedtemog-27c29>

⁴ <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Maalinger-af-N-og-P-fra-Vejle-og-Avnoe-fjord-fra-1990-2018.pdf>

⁵ <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Det-glade-budskab-til-second-opinion-3.pdf>

Fair Spildevands tilgang til evalueringen er fuldt ud lige så lødig, men væsentligt mere konstruktiv og virkelighedsnær end det produkt, embedsværket har leveret.

Hvor embedsværket klæder skiftende ministre på med et ensidigt grundlag, der skaber konflikt mellem land og by, søger Fair Spildevand at bringe de reelle årsager frem i lyset, så land og by kan forenes om virksomme miljøindsatser.

Vi genfremsætter derfor vores tidligere spørgsmål og udbeder os et konkret svar, der ikke skjuler sig bag "Second Opinion"-evalueringen:

Hvordan vil ministeriet rent naturvidenskabeligt forklare, at vand, der er fire gange renere end kravet til rent drikkevand, forringer den økologiske tilstand i vores fjorde?

Fair Spildevand
v/Jørn Rasmussen
Pilealle 5
4760 Vordingborg
tlf. 2279 7113
kontakt@fairspildevand.dk

Ministeriet for
Natur og Dyrevelfærd

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2026-3472
Den 31. august 2026

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 54 (L 5), som Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg har stillet til ministeren for natur og dyrevelfærd den 26. august 2026. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Miljø- og Fødevareudvalget.

Spørgsmål nr. 54 (L 5) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

”Vil ministeren kommentere henvendelse af 26/8-26 fra Fair Spildevand, jf. L 5 - bilag 11?”

Svar

./.

Der henvises til svar på spørgsmål nr. 46 og nr. 51 (L5) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg, og derudover bemærkes, at et drikkevandskrav ikke kan sammenlignes med et krav til økologisk god tilstand i en fjord.

Christian Rabjerg Madsen /

Kristian Hovgaard Juul-Larsen

Vedrørende L 5 – Lov om bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser m.v. i land- og skovbruget

Den 1. september 2026

Fair Spildevand spørger den 26. august

["NOVANA-tallene viser, at vandet, der udledes fra det åbne land, i gennemsnit har en nitratkoncentration, der er mindst 4 gange renere end kravet til rent drikkevand (2,2-2,6 mg nitrat-N/l mod drikkevandskravet på 11,3 mg/l). fra tidligere den 18. august]....

Hvordan vil ministeriet rent naturvidenskabeligt forklare, at vand, der er fire gange renere end kravet til rent drikkevand, forringer den økologiske tilstand i vores fjorde?

Ministeriet for Natur og Dyrevelfærd svarer den 31. august

Der henvises til svar på spørgsmål nr. 46 og nr. 51 (L5) fra Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg, og derudover bemærkes, at et drikkevandskrav ikke kan sammenlignes med et krav til økologisk god tilstand i en fjord.

Fair Spildevand duplik nr. 2 til føljeton omkring L 5 med J. nr. 2026-3472

En naturvidenskabelig begrundelse i svaret af 31. august efterlyses. Derfor vil vi præcisere med nye spørgsmål, hvad vi præcis efterlyser.

Bemærk der er 9 spørgsmål og henvisning til "second opinion" er brugt.

- 1) Vil ministeren redegøre for, hvorfor en reduktion af kvælstoftilførslen til danske fjorde ikke nødvendigvis medfører en tilsvarende forbedring af den økologiske tilstand, og hvilke andre faktorer der i så fald begrænser effekten af kvælstofreduktionen?

Begrundelse:

Det lægges til grund for den danske regulering, at kvælstofbelastningen er en væsentlig årsag til fjordenes manglende økologiske målopfyldelse.

Hvis dette er tilfældet, må man forvente, at en reduktion i kvælstoftilførslen over tid også kan påvises som en forbedring af de biologiske kvalitetselementer, som anvendes til at bedømme fjordenes økologiske tilstand.

Vil ministeren derfor oplyse:

- 2) Hvilke danske fjorde har dokumenteret forbedret deres økologiske tilstand som direkte følge af en målt reduktion i kvælstoftilførslen?

- 3) Hvor stor var reduktionen i kvælstoftilførslen i disse fjorde, og hvor stor var den målte biologiske forbedring?
- 4) Findes der danske fjorde, hvor kvælstoftilførslen er reduceret væsentligt, uden at den økologiske tilstand er forbedret tilsvarende? Hvis ja, hvilke?
- 5) Hvilke andre faktorer vurderer ministeriet i sådanne tilfælde kan forklare den manglende forbedring?
- 6) Hvor lang tid forventes der ifølge den anvendte forskning at gå, fra en reduktion af kvælstoftilførslen sker, til en eventuel forbedring af fjordens økologiske tilstand kan måles?
- 7) Hvordan skelner ministeriet mellem en manglende effekt af kvælstofreduktionen og en situation, hvor effekten forsinkes eller maskeres af andre påvirkninger?
- 8) Hvor stor er usikkerheden på ministeriets beregning af, hvor meget en bestemt reduktion i landbrugets kvælstofudledning vil forbedre den økologiske tilstand i en konkret fjord?

Afsluttende spørgsmål:

- 9) Hvis ministeriet ikke kan påvise en entydig sammenhæng mellem en målt reduktion i kvælstoftilførslen og en efterfølgende forbedring af fjordens økologiske tilstand, hvordan kan ministeriet da med tilstrækkelig videnskabelig sikkerhed fastslå, hvor stor en del af den manglende målopfyldelse der skyldes netop landbrugets kvælstofudledning?

NB. Fair Spildevand observerer, at fjorde der er omkredset af intensivt dyrkede marker uden tilførsel af spildevand fra større byområder - og hvor tilførte koncentrationer af nitrat-N jf. Novanarapport er væsentlig over landsgennemsnit - har god økologisk tilstand med masser af fiskeyngel og ålegræs.

Fair Spildevand
v/Jørn Rasmussen

Pilealle 5
4760 Vordingborg
tlf. 2279 7113

kontakt@fairspildevand.dk

Ministeriet for
Natur og Dyrevelfærd

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2026-3472
Den 2. september 2026

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 79 (L 5), som Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg har stillet til ministeren for natur og dyrevelfærd den 1. september 2026. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Miljø- og Fødevareudvalget.

Spørgsmål nr. 79 (L 5) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

”Vil ministeren kommentere henvendelsen af 1/9-26 fra Fair Spildevand, jf. L 5- bilag 18?”

Svar

Følgende fremgår af sammenfatningen i Aarhus Universitets rapport NOVANA Vandmiljø og Natur 2024¹:

”Der har, set over hele perioden for overvågningsprogrammet siden 1990’erne, været en positiv udvikling i miljøtilstanden i havet, som følge af en markant reduktion i tilførslen af næringsstoffer. Denne udvikling er dog stagneret eller endda forværret siden 2012 for en del parametre. Miljøtilstanden vurderes i 2024 at være ringere end de foregående år på baggrund af højere værdier for klorofyl og det udbredte iltvind. Samlet viser udviklingen i havmiljøet, at de danske farvande er meget påvirkede af menneskelig aktivitet og endnu er langt fra at være i en stabil, god miljøtilstand.”

Det faglige grundlag for fastlæggelsen af kvælstofindsatsen er evalueret med Second Opinion med inddragelse af både danske og internationale eksperter².

Christian Rabjerg Madsen /

Kristian Hovgaard Juul-Larsen

¹ Vandmiljø og Natur 2024, Aarhus Universitet, december 2025, https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_600-699/SR687.pdf

² Second Opinion, Evaluering af det faglige grundlag for kvælstofindsatsen, september 2024 <https://mgtp.dk/Media/638796220618129658/Second%20opinion.pdf>

Fair Wastewater

for the environment and people

Note: Input to the ongoing adoption of L 5 Fertilization Act

Date: August 18, 2026

This note highlights how Bill L 5 completes a long-standing Danish tradition of over-implementation and misinterpretation of the EU's Water Framework and Nitrates Directives, and shifts responsibility from the Folketing to the civil service via authorizations.

But first, a few comments on the heretical nitrate nitrogen. One of the most important building blocks of a healthy ecosystem.

A never verified hypothesis In 1982,

[the hypothesis arose](#) that the¹ increasing use of commercial fertilizers in agriculture was the cause of oxygen depletion and fish death. The hypothesis was reinforced in 1986, when the iconic dead lobsters were landed on the quay in Gilleleje harbor with the intervention of DN. DR contributed then and right up to today, 40 years later, to keeping the hypothesis alive, even though it has never been scientifically verified, which is a mortal sin.

An opaque model world Legislating on an

unverified basis goes against fundamental scientific principles. As a society, we would never approve human medicine or pesticides based solely on laboratory experiments and theories. Yet for four decades we have regulated an entire profession based on an unsettled hypothesis. This has created an opaque model world where real transparency has long since disappeared.

The reality in the fjords disproves the hypothesis If we move

our gaze from the initial consideration of L 5 on August 13 in the Danish Parliament to real nature, the desktop models on which L 5 is based are cracking. Today, we see a striking difference between the fjords that are spared from wastewater discharges from larger urban communities and those that primarily receive water from intensively cultivated fields:

[Avnø Fjord](#)² in South Zealand and [Halkær Bredning](#)³ in the Limfjord are excellent examples. Both areas have a good ecological condition with lots of fish fry, eel grass and clear water.

The most thought-provoking thing is that [three times more nitrogen is discharged into Avnø Fjord than](#)⁴ than to into the badly affected Vejle Fjord.

Why is Avnø Fjord surviving in good health while Vejle Fjord is collapsing? The answer must be found in the cities' wastewater, overflows, dumping and historical environmental sins - parameters that the official environmental models cleverly under-prioritize in order to instead place all the blame on the farmer.

How much do research millions control? The scientific

basis behind L 5 is today left to a closed loop of universities, agencies and ministries. This raises a serious question about the arm's length principle.

¹ <https://uretten.dk/wp-content/uploads/2020/11/Marin-eutrofiering-Gunni-Aertebjerg-fra-1960-til-2018.pdf> <https://>

² www.dn.dk/nyheder/alle-danske-fjorde-har-det-skidt-undtagen-en/ <https://>

³ www.tv2nord.dk/nordjylland/ser-klart-vand-i-limfjorden-efter-iltvind-og-fedtemog-27c29 <https://>

⁴ fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Maalinger-af-N-og-P-fra-Vejle-og-Avnoe-fjord-fra-1990-2018.pdf

It cannot be ruled out that research institutions are blind to the political trends and interests that control vital research grants.

However, one thing is the internal Danish expertise behind L 5. Something completely different is the legal framework and obligations that the EU directives actually impose on the member states.

The undersigned will explain this in the following.

1. The specific provision in L 5 that conflicts with EU law

Provision: The general structure of the bill, including Section 52, and the built-in authorizations for the Minister (the text "The Minister for Nature and Animal Welfare may determine" appears 62 times on the first 11 pages).

Conflict: L 5 bases the regulation on total quantities (tons of nitrogen/Total-N) calculated via mathematical computer models rather than actual measurements of concentrations (mg/l). This constitutes collective punishment, which invalidates the EU's fundamental "polluter pays" principle and the principle of proportionality, as regulation is not based on the actual pollution at the source.

2. Precise articles and annexes in EU directives that are incorrectly implemented

• Water Framework Directive (WFD) – Article 4 and Annex V:

- **The mistake:** The authorities are turning the directive upside down. The WFD stipulates that the state of the environment is determined through **monitoring (measurements)**. • **Models vs. Reality:** Models are only administrative under EU law auxiliary tools. They must never replace empirical observations, and physical measurements in reality always take precedence. When the Danish authorities use theoretical computer models for Total-N to dictate the need for action, and completely ignore that the actual measurements show cleaner water, they break with the structure of the directive.

- **The nitrogen myth:** Nowhere in the WFD or the Nitrates Directive is there any mention of total amounts of nutrients (nitrogen) expressed in tonnes. The "polluter pays" principle is effectively nullified when the management tool is made of theoretical totals instead of actual measurements at source. [2, 3, 4] •

Nitrates Directive – Articles 4 & 5 and Annex II:

- **The error:** The directive specifically aims to reduce **nitrate** pollution from agriculture (limit value 50 mg nitrate/l, corresponding to 11.3 mg nitrate-N/l). Denmark instead measures and manages according to **Total-N** in the river basin management plans. •
- **Consequence:** Total-N includes organic nitrogen, wastewater, sewage overflows and algae. Agriculture is thus forced to under-optimize and compensate for emissions from other sectors of society.
- **Monitoring:** According to Article 5(6), Member States that declare the whole country vulnerable must monitor nitrate levels at selected measurement sites to determine the real agricultural pollution. Denmark ignores its own measurements (as in [NOVANA](#) ⁵ shows

⁵ <https://uretten.dk/wp-content/uploads/Naar-embedsmaend-fastlaegger-miljoereglerne-2026-01-30.pdf> - see page 72 bottom

2.2–2.6 mg nitrate-N/l – i.e. 4 times cleaner than the drinking water requirement) and instead regulates according to models that overestimate the discharge by 3-4 times. [4]

3. Any case law from the Court of Justice of the European Union that supports the interpretation

Administrative practices where theoretical computer models are elevated to law and trump real-world measurements are contrary to the established case law of the Court of Justice of the European Union:

- **Case C-461/13 (Weser judgment):** The European Court of Justice ruled that Member States are obliged to assess the specific ecological status based on specific quality elements at the individual site. A general, collective reduction based on theoretical total tonnes (as in L 5) does not meet the requirement for a differentiated assessment based on the biological parameters in Annex V of the Directive. [2, 3, 4]
- **Case C-127/02 (Waddenzee judgment):** ruled that any environmental assessment and related measures must be based on **the best available scientific basis**. When physical measurements in reality consistently show values far below the pollution limit (2.2-2.6 mg nitrate-N/l cf. NOVANA), it constitutes a direct violation of the proportionality principle to regulate based on a computer-generated model that is 3-4 times off. Physical observations always take precedence over administrative auxiliary tools. [4]

The standard practice of the Environmental and Food Complaints Board (Danish courts/appeal bodies):

- The Board has in a large number of cases of principle (including on discharge and environmental permits) has established a **clear requirement for timeliness and concretization**. The board consistently annuls and remands the authorities' decisions if they are based solely on general model calculations, standardized templates or historical data, where it was actually possible to make specific, physical measurements on site.
- The board's practice states that if a citizen or farmer can present specific, site-specific measurements that contradict the authorities' theoretical models, then the authority has **a duty to include real-world data**. L 5 is effectively trying to legislate its way out of this complaints board practice by elevating computer-modeled totals to irrefutable truths, which short-circuits the farmers' legal certainty.
- **Literature/Administrative practice:** In the book *"When civil servants legislate"* (Jørgen Grønnegård Christensen et al.) it is documented how the Danish Parliament effectively abdicates its responsibility by adopting overarching framework laws (such as Act L 5) and equipping the civil service with massive authorizations to issue penal regulations.

4. Specific questions and amendments that should be raised at the L 5 reading

Specific questions for the Minister:

1. *"NOVANA figures show that the water discharged from the open countryside has, on average, a nitrate concentration that is at least 4 times cleaner than the requirement for clean drinking water (2.2-2.6 mg nitrate-N/l against the drinking water requirement of 11.3 mg/l). How will the minister explain in purely scientific terms that water that is cleaner than drinking water deteriorates the ecological condition of our fjords?"*
2. *"Why does the government in L 5 choose to maintain 'Total-N' (total nitrogen) as a management tool for agriculture, when the Nitrates Directive specifically demands regulation of 'Nitrate-N', thereby forcing farmers to pay for wastewater and sewer overflows?"*
3. *"Will the Minister confirm that it follows from EU case law – including the principles in Case C-127/02 and Case C-461/13 – that mathematical models are only administrative auxiliary tools and that they must never trump empirical observations? If so, why does L 5 allow theoretical models to override physical measurements?"*
4. *"L 5 contains on the first 11 pages as many as 62 authorizations for the minister to establish penal rules. Does the minister acknowledge that the Folketing hereby signs a blank check for the civil service, which effectively short-circuits democratic control?" agricultural ⁶ with regulation?" [2, 3, 4]*

Proposed amendments:

- **Amendment 1 (Measurement rather than models):** All regulation, restrictions and Penal provisions pursuant to this Act must be based on actual, documented measurements of nitrate concentrations (mg/l) at the source, cf. the EU's "polluter pays" principle, and must not be based on theoretical computer models of Total-N.
- **Amendment 2 (Voluntariness in good farming):** Provisions on catch crops and rigid field accounts are amended in accordance with Article 4 (and Annex II) of the Nitrates Directive, so that the code of good farming is based on advice, guidance and voluntariness rather than punitive regulations, as biochemical processes and weather conditions cannot be regulated in detail by law.

[1] <https://libguides.bournemouth.ac.uk> [2] <https://jurainfo.dk> [3] <https://cms.law> [4] <https://www.ft.dk>

⁶ <https://uretten.dk/wp-content/uploads/Naar-embedsmaend-fastlaegger-miljoereglerne-2026-01-30.pdf>

Fair Wastewater

for the environment and people

Inquiry regarding L 5 – Act on sustainable management of nutrients and greenhouse gases etc. in agriculture and forestry

Vordingborg on August 19, 2026

We request the Minister to answer the following 6 questions:

1. Please provide the legal basis in EU law for the use of nitrogen load (tonnes/year) as a management parameter.
2. Nitrogen loading is determined via models, how can it be compatible with Annex V's structure and requirements for specific measurements of concentrations prior to action plans/area conversions shows that the water
3. [The NOVANA numbers](#)¹ discharged from the open countryside, in "On average, the water has a nitrate concentration that is at least 4 times cleaner than the requirement for clean drinking water (2.2-2.6 mg nitrate-N/l against the drinking water requirement of 11.3 mg/l). How will the minister explain, in purely scientific terms, that water that is cleaner than drinking water deteriorates the ecological condition of our fjords?"
4. Will the Minister confirm that it follows from EU case law that mathematical models are only administrative tools and that they should never trump empirical observations? If so, why does L 5 let theoretical models override physical measurements?
5. How the principle of proportionality is observed in the collective regulation
6. How is the polluter pays principle specifically supported in proposal L?

Motivation for the above 6 questions

To ensure that the legal basis is in line with EU law, Fair requests Wastewater hereby requests a legal clarification of the legal basis for the regulatory model used in the implementation of the tripartite agreement and proposal for L 5, the Fertilization Act,

¹

<https://uretten.dk/wp-content/uploads/Naar-embedsmaend-fastlaegger-miljoereglene-2026-01-30.pdf> - see page 72 at the bottom

including in particular the use of nitrogen load calculated in total quantities (tonnes/year) as a management parameter.

Problem The

current regulatory model is based on a nitrogen input requirement calculated as a reduction in total nitrogen load to coastal waters (tonnes/year) at the catchment level, where land conversion constitutes the primary instrument.

It is also clear from political agreements that this approach is considered central to fulfilling Denmark's obligations under the EU's Water Framework Directive.

EU legal basis According to

the Water Framework Directive, the environmental status of surface waters must be determined in accordance with Annex V, according to which the assessment of ecological status is based, among other things, on physico-chemical quality elements, including nutrient concentrations.

Similarly, the Nitrates Directive requires Member States to monitor and report nitrate concentrations in the aquatic environment.

Against this background, it is assumed that the directives operate with environmental objectives based on concentrations and measured conditions in the aquatic environment.

Legal issue: Lack of coherence between objectives and instruments It is Fair Spildevand's opinion that no authority can be immediately derived from the directives to use nitrogen load calculated in tons/year as a primary management parameter if this does not documentably reflect the actual environmental condition measured by concentrations.

It is noted in this regard:

- that action programmes under the directive must support the achievement of good ecological state,
- that this condition is defined by measured quality elements, • and that load-based models can only be considered an indirect planning tool.

A legal question thus arises as to whether the Danish regulatory model sufficiently ensures the necessary link between efforts and the actual state of the environment.

Ignoring the system of the directives

The Water Framework Directive is structured so that:

1. The environmental state is determined on the basis of monitoring (measurements)
2. Pressures are identified
3. Intervention programs are targeted to achieve good condition

The Danish model seems in practice to use a reverse approach, where:

- load is determined via models,

- from this, the need for action is derived,
- and the expected state is derived indirectly.

This raises questions about whether the directive's systematic approach and requirements for evidence-based condition assessment have actually been observed.

Comparability and uniform implementation It is noted

that the use of load-based management objectives in their current form does not appear to be widespread in other Member States.

[COWI report concludes on neighborhood checks from 2018](#) ²:

relation to specific objectives and determination of reduction needs regarding nutrient contributions to coastal waters, all the countries studied, except Denmark, use concentrations of phosphorus and nitrogen rather than load figures in tonnes per water body in their water management plans.

This raises questions about whether the Danish approach is compatible with the requirement for uniform and comparable implementation of the directives.

Proportionality and targeting

According to EU law principles, measures must be proportional and targeted.

Collective regulation at the catchment level implies that efforts are imposed broadly, without necessarily being directly linked to identified pollution sources or specific exceedances of environmental targets.

This raises questions about:

- whether the effort is sufficiently targeted,
- and whether less intrusive, more locally differentiated measures could achieve the same environmental impact.

The polluter pays principle It

follows from the basic principles of the Water Framework Directive that pollution must be combated at source as far as possible.

Regulation based on total loads at the catchment level makes it difficult to identify specific pollution sources and may thus weaken the application of this principle in practice.

Kind regards

Fair Wastewater

by Jørn Rasmussen

Pile Alle 5

4760 Vordingborg tel.

2279 7113

contact@fairspildevand.dk

² <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Nabotjek-af-vandrammedirektiv-COWI-side-142-143.pdf> 3 of 3

Ministeriet for
Natur og Dyrevelfærd

The Danish Parliament's Environment and Food Committee
Christiansborg Palace
1240 Copenhagen K

J.no. 2026-3472
August 21, 2026

Hereby, we send you the answer to question no. 46 (L 5), which the Danish Parliament's Environment and Food Committee has asked the Minister for Nature and Animal Welfare on August 19, 2026. The question has been asked at the request of the Environment and Food Committee.

Question no. 46 (L 5) from the Danish Parliament's Environment and Food Committee

"Will the Minister comment on the inquiries from Fair Spildevand, cf. L 5 - Appendix 6?"

Answer

Fair Wastewater questions the professional basis that underlies the Green Tripartite, which is politically implemented through the Agreement on the Implementation of a Green Denmark (2024) and subsequent partial agreements. The professional basis was evaluated with Second Opinion (2024) by both Danish and international experts, who found that the basis for the Danish nitrogen effort is robust and suitable for determining a nitrogen effort.

Christian Rabjerg Madsen

/

Kristian Hovgaard Juul-Larsen

Fair Wastewater

for the environment and people

The parties behind Second Opinion - deceived by the Ministry of the Environment

August 23, 2026

Reply to J.no. 2026-3472 of August 21, 2026

The Ministry of Nature and Animal Welfare fails to address the specific questions asked, and most importantly, the legal conflicts with the Water Framework Directive contained in Bill L 5, solely with reference to: *"The professional basis was evaluated with a Second Opinion (2024) by both Danish and international experts, who found that the basis for the Danish nitrogen effort is robust and suitable for determining a nitrogen effort."*

Therefore, Fair Wastewater finds it necessary to respond.

Things already went wrong in phase 1, where a key change to [the task description1](#) occurred, which had a decisive impact on the foreign researchers' evaluation (Second Opinion):

- **From evaluation to a premise of reduction:** The original task set out to impartial evaluation of the scientific basis for the nitrogen effort. The task should focus on the basis itself without deciding in advance whether the effort should be increased or reduced.
- **The change:** The task was instead reformulated to be about "the calculated need for *" the calculated need for reduction of nitrogen"*.
- **The consequence:** This made it a priori a binding assumption that Denmark has a real need to reduce nitrogen emissions.
- **Narrowed legal scope:** The terms of reference from the ministry's task force narrowed Furthermore, the legal focus was significantly reduced to only dealing with minimum requirements and deadline extensions (Articles 4.4 and 4.5 of the Water Framework Directive). This meant that the researchers did not conduct a full or in-depth assessment of the entire directive or its overall implementation in Denmark.

Complete closing remarks on 3 pages can be seen from page 22 here: [Second Opinion a process that went off track - therefore dumped.](#) ²

Fair Wastewater
by Jørn Rasmussen

¹

<https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Fra-aftale-om-groen-vaekst-og-kommissorium.-Kritisabel-ove-rsaettelse.pdf>

² <https://mgtp.dk/Media/638748640430427944/skriftlige-indlag-fra-foelgegruppe-til-udkast-til-second-opinion.pdf>

The Danish Parliament's Environment and Food Committee
Christiansborg Palace
1240 Copenhagen K

J.no. 2026-3472
August 25, 2026

Hereby, we send you the answer to question no. 51 (L 5), which the Danish Parliament's Environment and Food Committee has asked the Minister for Nature and Animal Welfare on August 24, 2026. The question has been asked at the request of the Environment and Food Committee.

Question no. 51 (L 5) from the Danish Parliament's Environment and Food Committee

"Will the Minister comment on the inquiry of 24/8-26 from Fair Spildevand, cf. L 5- appendix 7"

Answer

In the complaint, Fair Spildevand criticizes that the researchers behind the independent assessment of the scientific basis for Denmark's nitrogen models and aquatic environment, the so-called Second Opinion, "did not conduct a full or thorough assessment of the entire directive or its overall implementation in Denmark."

The Agreement on the green transition of Danish agriculture of October 4, 2021 states the delimitation of Second Opinion:

"The parties to the agreement agree that an evaluation of the scientific basis for the nitrogen input (second opinion) must be carried out, including with the involvement of international researchers. A second opinion will include an evaluation of the scientific basis for the nitrogen input in order to identify whether assumptions, conditions or choices have been made that could lead to an adjusted calculation of a remaining nitrogen input requirement within the legal and scientific framework of the Water Framework Directive."

It has thus never been the political mandate that an evaluation of the entire implementation of the Water Framework Directive should take place in connection with the Second Opinion.

Christian Rabjerg Madsen

/

Kristian Hovgaard Juul-Larsen

The civil service creates conflict between country and city - Fair Spildevand tries to stop the accidents so that country and city can better unite in a constructive way.

Regarding L 5 – Act on sustainable management of nutrients and greenhouse gases, etc. in agriculture and forestry

August 26, 2026

The Ministry of Nature and Animal Welfare responds on August 25 with J.nr. 2026-3472

"The Agreement on the green transition of Danish agriculture of October 4, 2021 states the delimitation of Second Opinion:

"The parties to the agreement agree that an evaluation of the scientific basis for the nitrogen effort (second opinion) must be carried out, including involving international researchers.

A second opinion will include an evaluation of the scientific basis for the nitrogen input in order to identify whether assumptions, preconditions or choices have been made that could lead to an adjusted calculation of a remaining nitrogen input need within the legal and scientific framework of the Water Framework Directive.

It has thus never been the political mandate that, in connection with the Second Opinion, there should be an evaluation of the entire implementation of the Water Framework Directive."

Replied to this from Fair Wastewater:

The Ministry of Nature and Animal Welfare states that the political mandate for the "Second Opinion" did not include an evaluation of the entire implementation of the Water Framework Directive (WFD).

Conversely, in the political agreement of October 4, 2021, there was no basis for locking the evaluation into a narrow premise that the nitrogen load must absolutely be reduced.

The original political mandate called for an impartial assessment of the possibilities for *adjusting* the need for action within the legal and scientific framework of the directive. By administratively changing this mandate to deal exclusively with an "estimated need for reduction", the authorities have defined nitrogen in advance as the only decisive factor. This goes against the agreement parties' desire for an open, professional evaluation.

The Water Framework Directive itself does not condemn nitrogen as harmful. Annex V of the directive stipulates that the physico-chemical quality elements – including nutrients such as nitrogen and phosphorus – must be measured in relation to achieving good ecological status.

When desktop models are held up to reality, the current model regime cracks:

- **High water quality in the open countryside:** The latest figures from NOVANA show that the water discharged from the open countryside has an average nitrate concentration of [2.2-2.6 mg nitrate-N/l drinking](#) ¹ It is four times cleaner than the current Danish requirement for clean water (11.3 mg/l). The water from drainage pipes in the open countryside is actually drinkable everywhere in Denmark.
- **The reality in the fjords:** There is a striking difference between the fjords that are spared urban wastewater, but receives water from intensively cultivated fields. Both [Avnø Inlet](#) ² on South Zealand and [Halkær Bredning](#) ³ in the Limfjord is in good ecological condition with clear water. It is particularly thought-provoking that Avnø Fjord – which has a rich fish life and widespread eelgrass – [three times more nitrogen is emitted](#) ⁴ than to the hard plagued Vejle Fjord.

These examples confirm that the desktop models used fail to meet reality. Strict adherence to the VRD shifts the focus away from the erroneous assumption that nitrate nitrogen is always the problem.

Fair Wastewater warned early on against this one-sided focus on nitrogen.

We actually tried to include constructive arguments in the evaluation from the start with [Nitrogen - more friend than foe.](#) ⁵

Unfortunately, the desire for an impartial evaluation was compromised when the Ministry of the Environment chose to contract with the same Dutch researcher (Peter Herman, specializing in modeling), who was also the chairman of the “second opinion” in 2017. The result was that new professional perspectives were excluded, and the “Second Opinion” ended up as a series of cosmetic adjustments to the existing regime.

This fixed model regime, where nitrogen is made the universal villain on a flimsy scientific basis, creates an unnecessary and destructive rift between country and city.

¹ https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_600-699/SR681.pdf, page 72

² <https://www.dn.dk/nyheder/alle-danske-fjorde-har-det-skidt-undtagen-en/> ³ <https://www.tv2nord.dk/nordjylland/ser-klart-vand-i-limfjorden-efter-iltvind-og-fedtemog-27c29> <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Maalinger-af-N-og-P-fra-Vejle-og-Avnoe-fjord-fra-1990-2018.pdf> <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Det-glade-budskab-til-second-opinion-3.pdf>

⁴ <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Maalinger-af-N-og-P-fra-Vejle-og-Avnoe-fjord-fra-1990-2018.pdf> <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Det-glade-budskab-til-second-opinion-3.pdf>

⁵ <https://fairspildevand.dk/wp-content/uploads/Det-glade-budskab-til-second-opinion-3.pdf>

Fair Wastewater's approach to the evaluation is just as valid, but significantly more constructive and realistic than the product the civil service has delivered.

Where the civil service equips changing ministers with a one-sided basis that creates conflict between rural and urban areas, Fair Wastewater seeks to bring the real causes to light so that rural and urban areas can unite around effective environmental initiatives.

We therefore re-post our previous questions and ask for a concrete answer that does not hide behind the "Second Opinion" evaluation:

How will the ministry explain, in purely scientific terms, that water that is four times cleaner than the requirement for clean drinking water deteriorates the ecological condition of our fjords?

Fair Wastewater

by Jørn Rasmussen

Pile Alle 5

4760 Vordingborg tel.

2279 7113

contact@fairspildevand.dk

Ministeriet for
Natur og Dyrevelfærd

The Danish Parliament's Environment and Food Committee
Christiansborg Palace
1240 Copenhagen K

J.no. 2026-3472
August 31, 2026

Hereby, we send you a response to question no. 54 (L 5), which the Danish Parliament's Environment and Food Committee has asked the Minister for Nature and Animal Welfare on August 26, 2026. The question has been asked at the request of the Environment and Food Committee.

Question no. 54 (L 5) from the Danish Parliament's Environment and Food Committee

"Will the Minister comment on the request of 26/8-26 from Fair Spildevand, cf. L 5 - appendix 11??"

Answer

./.

Reference is made to the answers to questions no. 46 and no. 51 (L5) from the Danish Parliament's Environment and Food Committee, and it is also noted that a drinking water requirement cannot be compared to a requirement for good ecological status in a fjord.

Christian Rabjerg Madsen

/

Kristian Hovgaard Juul-Larsen

Regarding L 5 – Act on sustainable management of nutrients and greenhouse gases, etc. in agriculture and forestry

September 1, 2026

Fair Wastewater asks on August 26th ["NOVANA figures

show that the water discharged from the open countryside has, on average, a nitrate concentration that is at least 4 times cleaner than the requirement for clean drinking water (2.2-2.6 mg nitrate-N/l against the drinking water requirement of 11.3 mg/l). from earlier on August 18th]....

How will the ministry explain, in purely scientific terms, that water that is four times cleaner than the requirement for clean drinking water deteriorates the ecological condition of our fjords?

The Ministry of Nature and Animal Welfare will respond on August 31st.

Reference is made to the answers to questions no. 46 and no. 51 (L5) from the Danish Parliament's Environment and Food Committee, and it is also noted that a drinking water requirement cannot be compared to a requirement for good ecological status in a fjord.

Fair Wastewater rejoinder no. 2 to serial about L 5 with J. no. 2026-3472

A scientific justification for the response of August 31 is requested. Therefore, we will clarify with new questions what exactly we are requesting.

Please note there are 9 questions and reference to "second opinion" is used.

- 1) Will the Minister explain why a reduction in nitrogen input to Danish fjords does not necessarily lead to a corresponding improvement in the ecological status, and what other factors limit the effect of nitrogen reduction in that case?

Reason:

The Danish regulation is based on the assumption that nitrogen pollution is a significant reason for the fjords' failure to meet their ecological goals.

If this is the case, it can be expected that a reduction in nitrogen input over time can also be demonstrated as an improvement in the biological quality elements used to assess the ecological status of the fjords.

Will the Minister therefore state:

- 2) Which Danish fjords have documented improved ecological condition as a direct result of result of a measured reduction in nitrogen input?

- 3) How large was the reduction in nitrogen input in these fjords, and how large was the measured biological improvement?
- 4) Are there any Danish fjords where nitrogen input has been significantly reduced without it ecological status has improved accordingly? If so, which ones?
- 5) What other factors does the Ministry consider in such cases could explain the lack of improvement?
- 6) According to the research used, how long is it expected to take from a reduction in nitrogen input occurs so that a possible improvement in the ecological condition of the fjord can be measured?
- 7) How does the ministry distinguish between a lack of effect of nitrogen reduction and a situation where the effect is delayed or masked by other influences?
- 8) How large is the uncertainty in the ministry's calculation of how much a specific reduction in agricultural nitrogen emissions will improve the ecological condition in a specific fjord?

Final question:

- 9) If the Ministry cannot demonstrate a clear correlation between a measured reduction in nitrogen input and a subsequent improvement in the ecological condition of the fjord, how can the ministry then determine with sufficient scientific certainty how much of the failure to meet targets is due to agricultural nitrogen emissions?

NB. Fair Spildevand observes that fjords are surrounded by intensively cultivated fields without input of wastewater from larger urban areas - and where input concentrations of nitrate-N cf.

Novana report is significantly above the national average - has good ecological condition with lots of fish fry and eel grass.

Fair Wastewater
by Jørn Rasmussen

Pile Alle 5
4760 Vordingborg
tel. 2279 7113

contact@fairspildevand.dk

Ministeriet for
Natur og DyrevelfærdThe Danish Parliament's Environment and Food Committee
Christiansborg Palace
1240 Copenhagen KJ.no. 2026-3472
September 2, 2026

Hereby, we send you the answer to question no. 79 (L 5), which the Danish Parliament's Environment and Food Committee has asked the Minister for Nature and Animal Welfare on September 1, 2026. The question has been asked at the request of the Environment and Food Committee.

Question no. 79 (L 5) from the Danish Parliament's Environment and Food Committee

"Will the Minister comment on the request of 1/9-26 from Fair Spildevand, cf. L 5- appendix 18?"

Answer

The following appears from the summary in Aarhus University's report NOVANA Aquatic Environment and Nature 2024¹ :

"Over the entire period of the monitoring program since the 1990s, there has been a positive development in the environmental status of the sea, as a result of a significant reduction in the input of nutrients. However, this development has stagnated or even worsened since 2012 for a number of parameters. The environmental status in 2024 is assessed to be worse than in previous years on the basis of higher values for chlorophyll and the widespread oxygen depletion. Overall, the development in the marine environment shows that Danish waters are greatly influenced by human activity and are still far from being in a stable, good environmental status."

The professional basis for determining the nitrogen input has been evaluated with Second Opinion with the involvement of both Danish and international experts² .

Christian Rabjerg Madsen

/

Kristian Hovgaard Juul-Larsen

¹ Aquatic Environment and Nature 2024, Aarhus University, December 2025, https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Scientific_Reports_600-699/SR687.pdf

² Second Opinion, Evaluation of the professional basis for nitrogen efforts, September 2024 <https://mgtp.dk/Media/638796220618129658/Second%20opinion.pdf>